

מסורת הש"ס

(א) לקמן מנ: (ט"ז:)
(ב) (לעיל ה': וט"ז:)
(ג) וקרא מנ: (ט"ז:)
(ד) לקמן נל: (מסכתא פ"ו)
(ה) (שמות כ"ג)
(ו) (שמות כ"ג)
(ז) (שמות כ"ג)
(ח) (שמות כ"ג)
(ט) (שמות כ"ג)
(י) (שמות כ"ג)
(יא) (שמות כ"ג)
(יב) (שמות כ"ג)
(יג) (שמות כ"ג)
(יד) (שמות כ"ג)
(טו) (שמות כ"ג)
(טז) (שמות כ"ג)
(יז) (שמות כ"ג)
(יח) (שמות כ"ג)
(יט) (שמות כ"ג)
(כ) (שמות כ"ג)

רבינו הנגל

חומר בשור מבאש בו
עד מטר לחרש שוטה
וקטן חייב מה שאין
כן באש. חומר באש
(מכשור) שהאש מועדת
מתחילתה מה שאין
בשור. חומר בשור מבאש
שהחור תחלה עשייתו
לנוק ומסור לחרש שוטה
וקטן חייב מה שאין
כן באש. חומר באש
(מכשור) שחורכה לילך
ולחזק ומועד לאכול זה
דבר הראוי לה נכון צעם
וכיצד בזה וכן דבר
שאין ראוי לה נכון כלים
וכיצד בזה מה שאין
כן בשור וסמך כרכן
דפסיו בנזק כלים בשור
והאי דלא הני שהשור
חייב בו את הכלים מה
שאין כן בשור שירה
כמו ששיר הטמן שחייב
כן השור מה שאין
באש. וזה פסוק בפרק
הבונס צאן לדיר (דף
ס"א: משה המדליק את
הגדיש והיו בו כלים ר'
יהודה אומר ישלם כל מה
שבחורו ונחמם אחרים
אני משלם אלא גרש
של חטין כ"י ושייר נמי
חומר בשור שחייב בו
שור פסולי המוקדשין מה
שאין כן בשור עיקר
כפי שור שנגח את
הפרה (דף כ"ג: גרסי'
התם פסולי המוקדשין
אדם ושור חייבין ובור
סטור מאי טעמא אמר
קרא והמת יהיה לו בטי
שהמת שלו יצא זה
שאין המת שלו. ותי
שירא אבל דש בניור
לא הוי שירא דשענין
ליה מוקדשין ורובו לילך
ולחזק ודבריו פשוטין
הן ולא תוצרכו לכתבם
בשור קצרה אלא ליתום
נזקים למטר בזה הפסוק
ליתום בידו כללות:
פ"ק הכשרה במקצת
נזק חבתי בתשלומי נזק
כ"י: ה"ר הכשרה מקצת
נזק חבתי בתשלומי
נזק הכשר כל נזק.
פ"י היה הבור חפז
ט' טפחים והוספת לו
טפח נחתיבתי לשלם
נזק כאלו אני חפזתי
הבור כולו. והו כ"י
זה החופר בור ט' כ"י
ודלא כ"י דהניא (החופר
בור ט' טפחים וכן
אחר והשלימו ל"י טפחים
האחרון חייב) ר"ב אומר
אחר אחרון למיתה אחר
שניה לנזקין. ולא
ר' פפא למיתה ודבר
הכל: פ"י מרבה בחבילות
מרבה בחבילי. צעם
לחזק הדליקה ואקשי'

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא

י.

עין מושפט
נר מצוה

חומר בשור מבאש. הא דלא מני שהשור כ"ח משום דהו ככלל
מסור למש"י דנכחי מלי טעמא דפטור באש:
שייר טפח. פטור באש ושור ובור חייב ופ"י כגון בעט שור
בשק מלא כלים ושכרין וכן אם נפל בבור שק מלא תבואה

חייב ולא דק דכל מיני דלאו פעלי
חיים ממעטים מחומר דבור כמו
כלים כדלמך (בסוף הפרה (דף מח:)
גבי נפל לבור והבאש מימיו (לאחר
נפילה שהוא פטור משום דהו שור
בור ומים כלים:

ליחבה נירו וסכסכה אבניו.
גבי דש בניור פטור
משא"כ בבור דלא שייך ציה היק
קרקע משמע דה"ר רואה לפרש כן
משא"כ בבור דלא שייך ציה היק
יור ואכניס וקשה לפי דאם כן היה
יכול להזכיר כמה היקיות שהאש
עושה דנדר הקבוע שזורף ביתו
ושאר דברים הקבועין אלא י"ל
ליחבה נירו דחייב אף על פי שאין
רגילות שפזק אש ניר ואכניס כלל
מה שאין כן בבור דפחית מ"י פטור
ממיתה כיון דאין רגילות להמית
בפחות מ"י:

שהשור חייב בו פסולי
המוקדשין מה שאין
כן בשור. כדדרשין מוהמת יהיה לו
מי שהמת שלו *וא"ת למה לי שור ולא
אדם מיעוק ליה מוהמת יהיה לו מי
שהמת שלו כדפטרין שור פסולי
המוקדשין (דף מח: דמ"א) כדנאח
דדרשין גזירה שזי שס שס מעגלה
ערופה בפרק אין מעמידין (פ"ו טז:)
* ואי משום שהשור מותר כדלמדין
בפ"ק דערבין (דף ט"ז: ע"ג ע"ג)
שור פסולי המוקדשין מותר כדלמדין
בנזירות פ"ג (דף כ"ה: ואפילו הכי
כיון שעיקרו אסור חשיב אין המת
שלו וי"ל דוהמת יהיה לו משמע
בשור ולא ממעטי מיניה אדם מדע
מדפדפין בפי הפרה (לקמן ג: ואיפוך
אלא פירוש והמת יהיה לו דשור
נדרוש למי שהמת שלו והכי מ"י
לממר הכי והא בשור משלם כופר
ואע"פ שאין המת שלו אלא על
כרחק לא חיישין נזק כדפרישית
דאשור קאי ונלא הכי לא קשוי מידי
למלא דפרישית לעיל דשור ולא אדם
לאיטריך לעבד ולגכדי הקני לישאל
שנפל לבור דהוא שרי כהנאה:
אחרון חייב. גס אנוקין ואלאשן
פטור מכולם ופי' הפרה

(לקמן נל: מפרש טעם דכתיב כי יכרה
אדם ולא שנים לחיובי כנראה אמי ולא
קמא דלמר קרא והמת יהיה לו הוא
דקא עבד שיעור מיתה:

ור"ו *וא"ת נהי נמי דאיכא
טובא אטו כי רובלא ליחשיב
ולחיל משום דחזק לזוקמי מחני'
דלא כר"י או כר"ב פפא ולמיתה והיה
יכול להעמיד גזיקין ווא"ת ולוקמא
כגון שלא היה בו הכל למיתה ולא
למיתה כיון לנזקין כדלמר רב פפא
בפרק הפרה (לקמן דף נ"א: וי"ל דאין זה מקלם נזק דלחזק עבד הכל:
ס' כגון פפא בר אבא. מפרש רש"ס דנקט פפא בר אבא לפי שנקטם בני אדם הוא שאול לכל הנה מאיליו ליטב עליה כי כסם
ספסל עש לא נזק והוי כמותה מחמת מלאכה אבל פפא בר אבא שהוא משונה וכד משאר בני אדם סתמא אין שאלו לו ולפי'
ז"ל כגון פפא בר אבא אכילוה קאי מדקמא כמקור דא"ל אי לא את הוה ימצינן פורתא וקיימין משמע דאם היה נזכר היה חייבין
ומיהו לפי המסקנא דמשיני דכדי דקמא עליהו אין לר"י לפרש *דחייב אלא אחרון כללד וממוך כן פטר ארבעה בני אדם שיטת
על ספסל אחד של אלמנה ושכניהו והר"ר עזריאל חייב לשלם ור"ת מפרש דנקט פפא בר אבא משום דקמא במסקנא דכמו
כגופו דמי ודוקא פפא בר אבא שהוא אדם כד וממוך כדו מועדן לעמוד אצל שער בני אדם שאין כדיון כל כך ואין סמיכמן
מעבד מלעמוד אינהו נמי פשעו שלא עמדו וכוון חייבין ולפי זה לר"י לומר דרב פפא עמאנו כל למך מה שהקשה ומו ליכא:
מאי

חומר בשור מבאש חומר באש מבשור חומר
בשור מבאש שהשור משלם כופר וחייב
בשלישים של עבד נגמר דינו אסור בהנאה
מסור לחרש שוטה וקטן חייב מה שאין
כן באש חומר באש מבשור שהאש מועדת
מתחילתה מה שאין כן בשור חומר בכור
מבבור וחומר בכור מבאש חומר בכור
מבאש שתחילת עשייתו לנזק מסור לחרש
שוטה וקטן חייב משא"כ באש *חומר
באש מבבור שהאש דרכה לילך ולהזיק
ומועד לאכול בין דבר הראוי לה ובין
דבר שאינו ראוי לה מה שאין כן בכור
וליתני חומר בשור מבבור שהשור חייב
בו את הכלים מה שאין כן בכור הא מני
ר' יהודה היא *דמחייב על נזקי כלים בכור
אי רבי יהודה אימא סיפא חומר באש מבבור
שהאש דרכה לילך ולהזיק ומועד לאכול בין
דבר הראוי לה ובין דבר שאינו ראוי לה מה
שאין כן בכור דבר הראוי לה מאי נינהו
עצים דבר שאין ראוי לה מאי נינהו כלים
מה שאין כן בכור אי ר' יהודה הא אמרת
מחייב היה ר' יהודה על נזקי כלים בכור
אלא לעולם רבנן היא *וחנא ושייר מאי
שייר דהאי שייר שירי שמון איבעית אימא
לעולם ר' יהודה ודבר שאין ראוי לה לאו
* לאתויי כלים אלא לאתויי ליחבה נירו
וסכסכה אבניו מתקוף לה רב אשי ליתני
חומר בשור מבבור שהשור *חייב בו שור
פסולי המוקדשין ימה שאין כן בכור אי
אמרת בשלמא רבנן היא אידי דשייר דך
שייר נמי הך אלא אי אמרת ר' יהודה מאי
שייר דהאי שייר שירי שמון בניור אי משום
דש בניור לאו שירא הוא דהתנא שכן דרכו
לילך ולהזיק: הכשרתי במקצת נזק: תנו
רבנן הכשרתי מקצת נזק חבתי בתשלומי
נזק כהכשר כל נזק כיצד יהחופר בור
חשקה ובא אחר והשלימו לעשרה האחרון
חייב ודלא כרבי דתניא החופר בור תשעה
ובא אחר והשלימו לעשרה אחרון חייב
רבי אומר אחר אחרון למיתה אחר שניהם
לנזקין רב פפא אומר למיתה ודברי הכל
איכא דאמרי לימא דלא כרבי אמר רב
פפא למיתה ודברי הכל מתקוף לה רבי
זירא ותו ליכא והא איכא *מסר שורו לחמשה
בני אדם ופשע בו אחד מהן והזיק חייב היכי
דמי אילימא דכלאו איהו לא הוה מינמר
פשיטא דאיהו קעביד אלא דכלאו איהו
נמי מינמר מאי קעביד מתקוף לה רב ששת
והא איכא *מרבה בחבילה היכי דמי
אי

הכל לנזקין שהיה רוחו יתר על עומקו וכל אחר וסייד וכידי דמודה רבי דהאחרון חייב בין למיתה בין לנזקין עבד הכל:

בפרק הפרה (לקמן דף נ"א: וי"ל דאין זה מקלם נזק דלחזק עבד הכל:
ס' כגון פפא בר אבא. מפרש רש"ס דנקט פפא בר אבא לפי שנקטם בני אדם הוא שאול לכל הנה מאיליו ליטב עליה כי כסם
ספסל עש לא נזק והוי כמותה מחמת מלאכה אבל פפא בר אבא שהוא משונה וכד משאר בני אדם סתמא אין שאלו לו ולפי'
ז"ל כגון פפא בר אבא אכילוה קאי מדקמא כמקור דא"ל אי לא את הוה ימצינן פורתא וקיימין משמע דאם היה נזכר היה חייבין
ומיהו לפי המסקנא דמשיני דכדי דקמא עליהו אין לר"י לפרש *דחייב אלא אחרון כללד וממוך כן פטר ארבעה בני אדם שיטת
על ספסל אחד של אלמנה ושכניהו והר"ר עזריאל חייב לשלם ור"ת מפרש דנקט פפא בר אבא משום דקמא במסקנא דכמו
כגופו דמי ודוקא פפא בר אבא שהוא אדם כד וממוך כדו מועדן לעמוד אצל שער בני אדם שאין כדיון כל כך ואין סמיכמן
מעבד מלעמוד אינהו נמי פשעו שלא עמדו וכוון חייבין ולפי זה לר"י לומר דרב פפא עמאנו כל למך מה שהקשה ומו ליכא:
מאי

